

Tunnustatud teated. Kategooriad A, B ja C
Accepted records. Categories A, B and C

Jääkaur *Gavia immer* (3/3 – 2/2)

- 17.05.2000 Ristna, Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. 2a (Jan Nordblad, Lauri Mäenpää).
 20.10.2000 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).
 06.12.2001 Loode, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Gustaf Nordenswan, Risto Lammin-Soila, Tuukka Kupiainen).
 11.05.2002 Puhtu, Hanila khk., Läänemaa 1a+ (Markku Halonen, Pertti Mähönen).

Jääkaur on Põhja-Ameerika haudelind, kes talvitub ka Loode-Euroopa rannikuil ning Läänemerele satub suhteliselt harva. Käesolevas aruandes toodud vaatluste näol on tegemist esimeste tõestatud vaatlustega pärast esmasleidu 1884. aastal! Suurte kauride vaatlemisel ja määramisel on hädavajalik hea optika olemasolu ning seetõttu on kõik jääkauri vaatlused tehtud Soome linnuvaatlejate poolt. Tõenäoliselt on jääkaur meil iga-aastane eksiküaline, keda on aga rannalt vaadeldes raske tuvastada. 2000. a. oli ka Soomes parim jääkauri aasta – kokku 13 vaatlust.

Tundrakaur *Gavia adamsii* (15/20 – 7/10)

- 26.03.2000 Undva, Kihelkonna khk., Saaremaa 1a+ (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).
 20.10.2000 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa ad. ja 2 is. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).
 28.04.2001 Ristna, Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. 2 ad. (Matti Rekilä, Ira Teräspuro).
 14.09.2001 Soome laht Naissaarest kirdes, Harjumaa ad. (Sampsa Cairenius).
 18.10.2001 Põõsaspea neem 1a ja ad. (Markku O. Saarinen, Pekka Komi).
 04.11.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Timo Pettay).
 07.04.2002 Osmussaar, Noarootsi khk., Läänemaa (Ivar Ojaste).
 11.04.2002 Ninase – Tagaranna, Mustjala khk., Saaremaa 2a (Juha Niemi, Kimmo Nuotio, Markku Saiha, Esko Railo) (Foto).
 22.05.2002 Põõsaspea neem ad. ja 1a+ (Margus Ots, Uku Paal, Olof Armini).

Pesitseb Aasia ja Põhja-Ameerika arktilises piirkonnas, talvitub Norra rannikul ning Läänemerele satub läbirändel. Meil kohatakse suhteliselt sageli nii kevadel kui ka sügisel. Tundra- ja jääkauri on üksteisest raske eristada, määramisel tuleb erilist tähelepanu pöörata noka värvile ja kujule.

Mustkael-pütt *Podiceps nigricollis* (12/x – 0/0)

- 23.05.1999 Tooste, Rápina khk., Võrumaa = Põlva mk. 2 ad. (Aivar Leito) (Foto).

Lõunapoolse levikuga pütt, kes on meil haruldane eksiküaline – viimase 20 aasta jooksul vaid 2 kohtamisjuhtu.

Suula *Morus bassanus* (7/8 – 0/0)

- 13.05.1999 Ristna, Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. 4a (Lauri Mäenpää, Jan Nordblad, Seppo Niiranen).

Pesitseb Põhja-Atlandil. Pelaagiline lind, keda on kaldavaatlustel raske kohata.

Höbehaigur *Egretta alba* (22/26-27 – 5/9)

27.08.2000 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Jan Nordblad, Risto Lammin-Soila, Timo Pettay, Aivo Klein) (Video). Võimalik, et sama isend samas 02.10.2000 (Risto Lammin-Soila, Jan Nordblad, Juha Saari, Mika Bruun, Jyrki Lausamo, Lauri Mäenpää jt.) (Video, foto).

19.06.2001 Võiste, Häädemeeste khk., Pärnumaa 2 ad. (Indrek Tammekänd, Mati Kose, Aivo Klein). Töenäoliselt samad isendid samas 09.09.2001 2 ad. (Aivo Klein), 10.09.2001 1 ad. (Markku Halonen, Pertti Mähönen, Pekka Halonen), 22.09.2001 2 ad. (Aivo Klein), 23.09.2001 1 ad. (Aivo Klein) ja 01.09.2001 Pikla, Häädemeeste khk., Pärnumaa 2 ad. (Margus Ellermaa, Mati Kose) ning 11.09.2001 Pikla 2 ad. (Markku Halonen, Pertti Mähönen, Pekka Halonen).

08.09.2001 Haversi, Noarootsi khk., Läänemaa (Markku Halonen, Pertti Mähönen).

25.09.2001 Vergi, Haljala khk., Virumaa = Lääne-Viru mk. ad. (Peeter Hussar, Olli Salo, Juha Auvinen jt.) (Foto).

21.04.2002 Pikla ad. (Petteri Lehikoinen, Vilppu Välimäki). Töenäoliselt sama isend ka 24.04.2002 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Pekka Lehto, Pekka Komi, Timo Pettay).

01.09.2002 Riimi laht, Lääne-Nigula khk., Läänemaa 3 is. (Ivar Ojaste). Samad isendid samas 02.09.2002 3 ad. (Ivar Ojaste, Margus Ots, Tarvo Valker, Valeri Štšerbatõh), 03.09.2002 1 is. (Ivar Ojaste, Uudo Timm), 06.09.2002 1 is. (Ivar Ojaste), 09.09.2002 2 is. (Ivar Ojaste, Aime Soovik), 13.09.2002 4 is. (Ivar Ojaste), 16.09.2002 4 is. (Ivar Ojaste, Aime Soovik), 22.09.2002 4 is. (Hannes Pehlak, Kadri Tüür) ja 24.09.2002 2 is. (Sture Traneving, Britt Traneving, Ivar Ojaste) (Foto). Töenäoliselt üks nendest ka 07.09.2002 Haapsalu Tagalaht, Noarootsi khk., Läänemaa (Tarvo Valker, Marko Valker, Aivar Veide) ja 14.09.2002 Haapsalu Tagalaht (Ivar Ojaste, Tarvo Valker, Marko Valker).

Höbehaigur pesitseb Kesk- ja Kagu-Euroopas ning laialdaselt mitmel pool mujal maailmas. Meil on kohtamisjuhud järjest sagenenud. Kuna kõik valged haigrud ei ole höbehaigrud, siis tuleb linnu määramisel erilist tähelepanu pöörata linnu suurusele, noka ja jalgade (ka varvaste) värvusele.

Luitsnökk-iibis *Platalea leucorodia* (5/5 – 0/0)

17.09.1998 Assamalla, Väike-Maarja khk., Virumaa = Lääne-Viru mk. 1a (Markus Vetemaa, Redik Eschbaum, Aare Verliin) (Foto).

Pesitseb Lõuna- ja Kesk-Euroopas ning Aasias. 1998. aastal täheldati Soomes erakordset luitsnökk-iibiste invasiooni (10 vaatlust).

Väikeluik *Cygnus columbianus* suvised teated VI–VIII

01.06.1997 Haapsalu laht, Ridala khk., Läänemaa 2 ad. (Sampsu Cairenius).

HK ei käsitle väikeluige suviseid teateid alates 1998. aastast. Kõik varasemad teated on aga endiselt oodatud.

Ameerika väikeluik *Cygnus columbianus columbianus* (3/3 – 0/0)

27.03.2000 Audru polder, Audru khk., Pärnumaa ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen) (Foto).

Põhja-Ameerika tundrates pesitsev alamliik. Vorm erineb meilt läbirändavast alamliigist väiksema või puuduva kollase nokalaigu poolest. Siiski võib segi ajada ebatüüpiliste

väikeluikedega, kel samuti võib kollane nokalaik väga väike olla. Fotodelt on seda alamliiki oluliselt hõlpsam määrata, seetõttu soovitab HK potentsiaalsetest ameerika väikeluikedest alati fotod teha.

Lühinokk-hani *Anser brachyrhynchus* (23/33 – 1/2)

25.09.1999 Herjava, Ridala khk., Läänemaa (Sampsä Cairenius).

15.04.2000 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen). Tõenäoliselt sama isend samas ka 25.03.2000 (Ira Teräspuro, Juha Laaksonen, Minna Pyykkö, Matti Rekilä) (Ots & Lilleleht 2002).

27.03.2000 Audru, Audru khk., Pärnumaa 2 ad. ja 2 2a (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

27.03.2000 Kirbla, Kirbla khk., Läänemaa 2 ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen). Tõenäolised kordusvaatlused 03.04.2000 Kelu, Kirbla khk., Läänemaa ad. (Sampsä Cairenius, Mika Bruun, Jyri Heino) ja 18.04.2000 Kloostri, Kirbla khk., Läänemaa (Jyrki Erikäinen, Petri Erikäinen) (Ots & Lilleleht 2002).

18.04.2000 Haeska, Martna khk., Läänemaa ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

25.04.2000 Leediküla, Lääne-Nigula khk., Läänemaa 2 ad., tõenäoliselt üks neist ka 18.20.04.2000 Koela, Lääne-Nigula khk., Läänemaa (Ivar Ojaste) (Foto).

21.04.2001 Väike-Rõude, Martna khk., Läänemaa 2 ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

HK ei käsitle lühinokk-hane teateid alates 2002. aastast. Kõik varasemad teated on aga endiselt oodatud.

Lääne-mustlagle *Branta bernicla hrota* (8/13 – 1/2)

31.05.2001 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa 2 is. (Sampsä Cairenius).

Läänepoolne alamliik, kes pesitseb Gröönimaal ja Teravmägedel ning talvitub Loode-Euroopas. Meil harv eksikülaline.

Ameerika viupart *Anas americana* (0/0 – 1/1)

23.04.2001 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen, Mika Bruun, Stefan Knopman) (Foto).

Esmasleid. Põhja-Ameerika liik, keda kohatakse Euroopas suhteliselt sageli. Soomes kohatakse igal aastal aprillist juunini mitmeid ameerika viupart, kõik vaadeldud isendid on olnud isaslinnud. Emaslindude määramine on väga keerukas hübriidide esinemise võimaluse tõttu. Tõenäoliselt on vähemalt osa Euroopas kohatud isendeist pärit linnuaedadest.

Punanokk-vart *Netta rufina* (17/19 – 3/3)

09.01.1998 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ♀ ad. (Tuomas Seimola, Jan Nordblad, Raimo Aaltonen, Gustaf Nordenswan).

23.04.1998 Ikla, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (Aivo Klein).

18.08.2000 Linnulaht, Kaarma khk., Saaremaa ♂ (Vesa Oksanen, Margus Ellermaa, Mati Kose jt.).

08.04.-02.05.2001 Unimäe, Kuressaare khk., Saaremaa ♂ ad. (Mati Martinson) (Video).

10.11.2001 Sörve säär ♀ (Timo Pettay).

19.04.2002 Salinõmme, Pühalepa khk., Läänemaa = Hiiu mk. ♂ ad. (Andres Miller, Rita Miller).

Punanokk-vart on levinud Lääne- ja Kesk-Euroopast ida suunas Mongooliani. Kohtamisjuhtude arv on meil sagenenud. Tõenäoliselt on osa kohatud lindudest pärit Euroopa linnuaedadest.

Valgesilm-vart e. ruskevart *Aythya nyroca* (x/x – 1/1)

04.–11.05.2002 Haapsalu Tagalaht, Läänemaa ♂ ad. (Matti Rekilä, Tuukka Kupiainen, Jan Nordblad, Ira Teräspuro, Margus Ots, Uku Paal, Indrek Kalamees, Mika Bruun, Margus Ellermaa, Vesa Oksanen, M.Putkonen jt.) (Foto).

Pärast kahe varem aktsepteeritud vaatluse tagasilükkamist tunnustab HK antud teadet esimese kohtamisjuhuna pärast 1925. aastat. Valgesilm-vardi arvukus on viimasel ajal oluliselt kahanenud. Eestis (ja Soomeski) on see liik ülimalt haruldane. Vartide määramisel tuleb alati arvestada ka hübriidide võimalusega. Haapsalu valgesilm-vart oli 2002. aastal Eestis ehk enim vaadeldud lind, keda käisid vaatamas paljud linnuhuvilised. Isend tegutses koos teiste vartidega sageli kalda lähedal ja näitas end linnuhuvilistele kenasti.

Puna-harksaba *Milvus milvus* (28/30 – 1/1)

10.03.2002 Sörve säär ja Sääre, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Mati Martinson, Lauri Nikkinen, Panu Kunttu, Heini Hyvärinen) (Foto).

Lõunapoolse levilaga paigalind, kes Eestisse satub harva.

Madukotkas *Circaetus gallicus* * (x/x – 6/6)

21.08.1999 Harju-Risti khk., Harjumaa ♂♀ (Stefan Knopman, Sampsa Cairenius, Mika Bruun, Roland Sundström).

06.08.2000 Äksi khk., Tartumaa ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

10.06.2001 Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa (Eedi Lelov).

23.07.2001 Hanila khk., Läänemaa = Pärnu mk. (Eerik Leibak)

10.09.2001 Ridala khk., Läänemaa (Markku Halonen, Pertti Mähönen).

10.05.2002 Petserimaa = Põlva mk. (Ira Teräspuro, Jan Nordblad, Tom Nordblad, Matti Rekilä, Ari Veijalainen).

17.05.2002 Harju-Risti khk., Harjumaa ad. (Indrek Ots, Margus Ots).

18.05.2002 Saarde khk., Pärnumaa ad. (Margus Ots)

Kõik madukotka vaatlused kuuluvad HK-s käsitlemisele, kuna liigi määramisel eksitakse sageli. Ehkki madukotkaid kohatakse Lääne-Eestis suhteliselt tihti, ei ole viimastel aastakümnetel liigi pesitsemist õnnestunud tuvastada.

Stepi-loorkull *Circus macrourus* (17/>22 – 3/3)

23.07.2001 Vihterpalu, Harju-Risti khk., Harjumaa ♀ 2a (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

* kaitsekaalutlustel ei avaldata täpseid vaatluskohti.

17.09.2001 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Sampsä Cairenius, Jan Nordblad, Timo Pettay).

25.06.2002 Räägu, Pärnu khk., Pärnumaa ♂ ad. (Indrek Tammekänd).

Pesitsusalad Ukrainast ja Lõuna-Venemaalt ida suunas Mongooliani. Eestis iga-aastane eksiküaline. Emaslindude ja noorlindude vaatlused on kõik tehtud Soome linnuharrastajate poolt, kel on selle ülimalt keeruka määramisülesandega rohkem kogemusi. Soomes on tõestatud ka stepi- ja soo(?)-loorkulli segapaari pesitsemine. Tiiva alapoolse muustrid on olulisimad tunnused nii noor- kui ka emaslindude määramisel, kuid nende kirjeldamine nõuab häid vaatlusolusid ja pikka vaatlusaega. Ka üksikute noorte soo-loorkullide näomuster võib sarnaneda stepi-loorkulli noorlindude omaga.

Suur-konnakotkas *Aquila clanga**

25. ja 26.09.1999 Jämaja khk., Saaremaa 2-3a (Timo Pettay, Sampsä Cairenius, Jan Nordblad, Matti Rekilä, Ira Teräspuro, Harri Pietarinen, Petri Pietiläinen, Juha Saari, Gustav Nordenswan).

06.08.2000 Kursi khk., Tartumaa ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

HK ei käsitle suur-konnakotka teateid alates 2001. aastast; need tuleks saata otse Kotkaklubile aadressil: Urmas Sellis, Hauka küla, Valgjärve vald, Põlvamaa; e-post: urmas.sellis@mail.ee

Väikehuik *Porzana parva* (x/x – 7/19)

01.07.1996 Siiksaare läh., Püha/Valjala khk., Saaremaa 2 ♂ ad. (Andres Kuresoo, Leho Luigujõe, Arne Ader).

23.06.1999 Struuga luht, Iisaku-Vihtse khk., Virumaa = Ida-Viru mk. ♀ ad. (Risto Lammin-Soila, Timo Pettay).

08.05.2001 Sutlepa meri, Noarootsi khk., Läänemaa ♂ ad. (Ivar Ojaste).

12.–27.05.2001 Pikla, Häädemeeste khk., Pärnumaa kuni 2 ♂ ad. (Seppo Hjerpe, Vesa Häkkinen, Margus Ellermaa, Aivo Klein, Sampsä Cairenius, Risto Lammin-Soila, Timo Pettay).

19.06.2001 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa ♀ ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

23.06.2001 Tooste, Rápina khk., Võrumaa = Põlva mk. ad. (Sampsä Cairenius, Jukka Hatva, Tuomas Seimola).

28.04.–01.06.2002 Pikla kuni 3 ♂ ad., 1 ♀ ad. (Mati Kose, Indrek Tammekänd, Jaak Tammekänd, Siret Tammekänd, Üllar Tammekänd, Margus Ellermaa, Vesa Oksanen, Mikko Putkonen, Aivo Klein jt.).

30.05.–14.06.2002 Aardla polder, Kambja/Nõo/Tartu-Maarja khk., Tartumaa kokku kuni 5 ♂ ad., 4 ♀ ad. (Margus Ots, Mart Niklus, Raul Vilks, Uku Paal, Mati Kose, Indrek Kalamees, Andres Kalamees, Andrus Kuus, Hannes Pehlak, Risto Lammin-Soila, Timo Pettay jt.) (Helilint).

10.06.2002 Ilmatsalu, Tartu-Maarja khk., Tartumaa ♂ ad. (Uku Paal).

Väikehuik on meil ilmselt tavalisem lind kui arvatakse. Eriti arvukalt kohati väikehuikasid Eestis 2002. aastal. Väikehuik on üks väheseid liike, kelle kohtamisjuhte HK aktsepteerib ka

* kaitsekaalutlustel ei avaldata täpseid vaatluskohti.

ainult hääliitsuste kuulmise korral. Sellisel juhul tuleb kuulnud häält kirjeldada eriti täpselt. Võimalusel tuleb hääliitsused ka lindistada.

Karkjalg *Himantopus himantopus* (1/1 – 1/2)

15.06.2002 Sääre, Jämaja khk., Saaremaa 2 ad. (Juha Lehtinen, Mati Martinson) (Foto).

Teine leid Eestis. Elutseb Lõuna-Euraasias, Aafrikas, Põhja- ja Lõuna-Ameerikas ning Austraalias. Lähimad püsipesitsusalad on Ungaris, ajutised Poolas, Taanis ja Hollandis. Kuigi selle liigi levila on Eestile lähedal ja liik hõlpsalt määratav, on karkjalg siinmail siiski suur haruldus. Väidetavalt on kahte lindu kohatud samal kevadel ka Matsalus, kuid HK-le pole teadet saabunud.

Valgesaba-kiivitaja *Vanellus leucurus* (0/0 – 2/2)

18.05.2001 Raigla, Röpina khk., Võrumaa = Põlva mk. ad. (Seppo Hjerppe, Kimmo Häkkinen) (Foto).

19.06.2001 Võiste, Häädemeeste khk., Pärnumaa ad. (Aivo Klein, Timo Pettay, Risto Lammin-Soila) (Video).

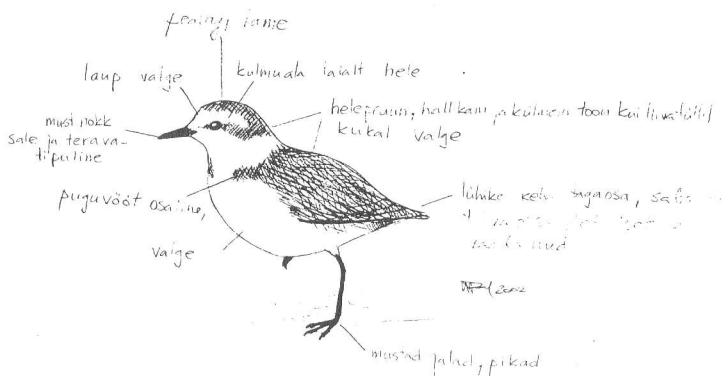
Esmasleiud. Kesk-Aasia liik, kes Euroopas on eksiküalaline. 2001. aastal toimus invasioon läände ja valgesaba-kiivitajaid kohati mitmel pool Euroopas. Samal aastal pesitses liik esmakordselt Armeenias, Rumeenias oli pesitsejaid isegi kuni 7 paari.

Mustjalg-tüll e. meritüll *Charadrius alexandrinus* (1/1 – 1/1)

04.05.2002 Põgari, Ridala khk., Läänemaa ♀ ad. (Margus Ots, Uku Paal, Indrek Kalamees).

Teine vaatlus Eestis. Levila lähedust arvestades on seda liiki Eestis üllatavalt vähe kohatud. Meritüll on pesitsenud Rootsis ning pesitsusajal on paari kohatud Soomeski.

Charadrius alexandrinus 4.09.02 Põgari

Älverüdi e. älverisla *Calidris acuminata* (0/0 – 1/1)

31.08.2001 Tammuna, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Antti Luukkonen, Tomi Muukkonen, Juha Saari, Petri Pietiläinen, Timo Pettay, Margus Ellermaa) (Foto).

Esmasleid. Viimaste aastate üks haruldasemaid eksikülalisi. Pesitseb Ida-Siberi tundrasoodes ja on Euroopas väga haruldane eksikülaline. Lind leiti Soome linnufotograafide poolt rislade segaparvest. Üllatav, et Euroopas palju sagedasemaid Ameerika rüdüliike pole Eestis veel kohatud.

Plütt *Limicola falcinellus*

04.06.1997 Haversi, Noarootsi khk., Läänemaa 12 is. (Jukka Hatva, Gustaf Nordenswan, Timo Pettay).

HK ei käsitle plüti teateid alates 1998. aastast. Kõik varasemad teated on aga endiselt oodatud.

Lammitilder *Tringa stagnatilis* pesitsemine

30.06., 01. ja 09.07.2000 Võiste, Häädemeeste khk., Pärnumaa 1 ad. ja 3 juv. (Aivo Klein).

12. ja 14.07.2002 Väike-Rakke ja Uniküla vahel, Rannu khk., Tartumaa ärev ad., tõenäoline pesitsemine (Uku Paal, Margus Ots).

22.07.2002 Sangla, Rannu khk., Tartumaa 1 ad. ja 3 juv. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen) (Foto).

Esmaspesitsemised. Idapoolne liik, kes laiendab oma levilat lääne suunas. Lähimad püsivad pesitsuspaigad on Lätis ja Soomes. Väidetavalt on leitud Eestis ka üks munadega pesa, kuid HK-le toetusmaterjali pole esitatud. Heaks pesitsusbiotoobiks võiksid olla üleujutatud poldrid ja kalamajandite tiigisüsteemid.

Hallkibu e. kibutilder *Xenus cinereus* (10/24 – 1/1)

25.08.2002 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Agu Leivits).

Idapoolne liik, kes on viimasel ajal levilat lääne suunas laiendanud. Pesitseb juba aastaid Soomes ja Lätis. Eestis seni üllatavalt harv eksikülaline.

Puna-veetallaja *Phalaropus fulicarius* (1/1 – 3/3)

22.–23.09.2002 Loode, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Juha Saari, Harri Pietarinen, Gustaf Nordenswan, Mati Martinson) (Foto).

26.10.2002 Loode 1a (Tuuka Kupiainen, Jukka Hatva, Jan Nordblad, Juha Saari, Margus Ots, Timo Nuoranen, Gustaf Nordenswan).

27.10.–01.11.2002 Mõntu, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Gustaf Nordenswan, Lauri Mäenpää, Timo Nuoranen, Juha Saari, Margus Ots, Mati Martinson jt.) (Foto).

Kõrg-Arktika liik, kes on Põhja- ja Lääne-Euroopas harv juhukülaline. 2002.a. oktoobri lõpu tormide ajal kohati Läänemere piirkonnas kokku kümneid linde. Puna-veetallaja on väga julge lind, keda võib sageli vaid mõne meetri kauguselt kalda ääres tegutsemas vaadelda.

Karbuskajakas e. mustpea-kajakas *Larus melanocephalus* (8/x – 3/3)

19.05.2002 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa 3a (Timo Pettay).

23.08.2002 Loode, Jämaja khk., Saaremaa juv. (Juha Saari, Harri Pietarinen, Petri Pietiläinen) (Foto)

21.–23.09.2002 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Matti Rekilä, Jukka Salokangas, Rainer Nordlund, Pekka Rusanen, Juha Saari, Ira Teräspuro jt.) (Foto).

Lääne-, Lõuna- ja Kesk-Euroopa ning Väike-Aasia liik, kelle levila on viimase paarikümne aasta jooksul tublisti laienenud. Lähimad püsivad pesitsusalad on Valgevenes, Poolas, Hollandis ja Saksamaal. Tõusev huvi kajakate määramise vastu kajastub ka kajakaleidude arvu suurenemises; tõenäoliselt sagenevad karbuskajaka leiud meil veelgi. Järjest enam kohatakse ka raskemini määratavaid noorlinde. Kajakate määramine nõuab häid eelteadmisi, head optikat ja vaatlusolusid. Karbuskajakad armastavad kala- ja naerukajakate seltskonda.

Koldjalg-höbekajakas *Larus cachinnans* (2/2 – 1/1)

15.09.2002 Pääsküla, Keila khk., Harjumaa 1a (Visa Rauste) (Foto).

Eesti kolmas vaatlus. Koldjalg-höbekajaka määramine on ülimalt keeruline määramisülesanne, kuid vaatleja on Euroopa üks paremaid kajakaspetsialiste.

Atlandi- või kirde-tõmmukajakas *Larus fuscus graellsii/heuglini*

28.08.2002 Loode, Jämaja khk., Saaremaa 3a (Juha Saari) (Foto).

Tõmmu- ja höbekajaka kompleksi kuuluvate haruldaste liikide ja alamliikide määramine on ülimalt keeruline ja seetõttu saadab HK vaatlused hindamiseks ka Soome kajaka-spetsialistidele. Fotode olemasolu on vajalik.

Roosakajakas *Rhodostethia rosea* (3/3 – 1/1)

01.–04.05.2001 Tähtvere, Tartu l., Tartumaa ad. (Peep Lassmann, Vilju Lilleleht, Ivar Ojaste jt.) (Foto).

Kirde-Siberi, Kanada ja Gröönimaa liik, kes meile satub väga harva. Tartu laululava taga asuvatelt tiikidelt leitud roosakajakas oli Eesti "linnuspordis" lausa ajalooline sündmus. Lindu käis vaatamas mitukümmend linnuhuvilist ja õige mitmed vaatlejad alustasid just selle vaatlusega oma liiginimestike pidamist

Habeviires *Chlidonias hybridus* (1/1 – 2/3)

19.–20.05.2001 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa 2 ad. (Seppo Hjerppe, Vesa Häkkinen, Risto Lammin-Soila, Jan Nordblad, Tuukka Kupiainen, Vilju Lilleleht, Hannu Jänes, Margus Ots, Indrek Ots) (Foto).

11.05.2002 Võiste, Häädemeeste khk., Pärnumaa ad. (Aivo Klein, Mati Kose) (Foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes meile satub väga harva.

Valgetiib-viires *Chlidonias leucopterus* (30/>75 – 2/4)

15.05.1996 Pikla, Häädemeeste khk., Pärnumaa ad. (Aivo Klein).

21.05.1999 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa 4 ad. (Sampsä Cairenius).

06.07.1999 Kärevere, Äksi/Nõo/Tartu-Maarja khk., Tartumaa 3 is. (Sampsä Cairenius, Timo Pettay).

07.07.1999 Ilmatsalu, Tartu-Maarja khk., Tartumaa 2 ad. (Sampsä Cairenius, Timo Pettay).

07.06.2000 Keemu, Karuse khk., Läänemaa ad. (Sampsä Cairenius).

16.09.2001 Türju, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Jan Nordblad, Timo Pettay, Harri Pietarinen) (Foto, video). Tõenäoliselt sama isend 17.–18.09.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsä Cairenius, Timo Pettay, Harri Pietarinen).

12.05.2002 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa 3 ad. (Uku Paal, Margus Ots jt.).

Lõuna- ja kagupoolse levilaga liik, kes meil on ilmselt sagedasem külaline, kui suhteliselt harvad vaatlused seda näitavad.

Alk *Alca torda* pesitsemine

29.–30.05.2002 Põhja-Uhtju s., Viru-Nigula khk., Virumaa = Lääne-Viru mk. ♂♀, tõenooline pesitsemine (Vilju Lilleleht, Mart Jüssi, Ivar Jüssi).

Algi peamised pesitsusalad asuvad Loode-Euroopas ja Põhja-Ameerikas. Eestis on alk sage läbirändaja ja haruldane haudelind Soome lahe saartel.

Väikealk e. ürr *Alle alle* (4/4 – 1/1)

06.10.2001 Pöösaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa ad. (Ivar Ojaste, Heldi Ojaste).

Pesitseb Gröönimaal, Islandil ja Teravmägedel. Talvitub Põhja-Atlandi arktilistes vetes. Läänemerel harv juhukülaline, kohatakse peamiselt läänetormide aegu.

Habekakk *Strix nebulosa* (x/x – 1/1)

09.10.2002 Rõka, Võnnu khk., Tartumaa ad. (Ülo Väli, Rein Nellis, Renno Nellis).

Ida- ja põhjapoolse levilaga liik, keda kohatakse meil peamiselt Kirde- ja Ida-Eestis. Ilmselt on habekakk meil tavalisem lind, kui harvade vaatluste põhjal arvata võib.

Mesilasenäpp *Merops apiaster* (6/19 – 1/1)

05.-07.06.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Sampsä Cairenius, Juha Saari, Jan Nordblad, Risto Lammin-Soila, Petri Pietiläinen, Jyrki Lausamo, Lauri Mäenpää).

Lõunapoolse levilaga liik, kelle lähimad pesitsusalad on Poolas, Ukrainas ja Lõuna-Venemaal. Meil vaadeldakse mesilasenäppe üllatavalt harva. Näiteks Soomes kohatakse seda liiki nii tihti, et vaatlused ei ole alates 2000. aastast sealse HK poolt enam käsitletavat.

Tamme-kirjurähn *Dendrocopos medius* (9/10 – 7/7)

25.08.2001 Rápina, Rápina khk., Võrumaa = Põlva mk. (Kari Soilevaara, Timo Böhme, Tuukka Kupiainen, Pekka Rusanen).

00.01.–00.02.2002 Vana-Kuuste, Kambja khk., Tartumaa ad. (Anne, Liis, Riin ja Jaak Palumets).

22.–25.02.2002 Raadi, Tartu l., Tartumaa ad. (Risto Lammin-Soila, Timo Pettay, Gustaf Nordenswan, Uku Paal, Margus Ots, Riho Kinks, Andres Kalamees, Andrus Kuus, Mati Kose jt.) (Foto, video).

17.03.2002 Rápina ad. (Riho Kinks, Aire Nurm).

11.05.2002 Matsalu mets, Karuse khk., Läänemaa ad. (Sampsä Cairenius, Anneli Majava, Marjatta Suominen, Hannu Maula, Maritta Maula).

16.06.2002 Varbuse, Põlva khk., Võrumaa = Põlva mk. ad. (Leho Luigujõe, Hele Luigujõe).

21.07.–20.08.2002 Raadi ad. (Sampsä Cairenius, Matti Rekilä, Lauri Mäenpää, Ira Teräspuro, Uku Paal jt.) (Foto).

Tamme-kirjurähni vaatlused on meil oluliselt sagenenud. Peamiseks põhjuseks tuleb siinkohal lugeda kindlasti seda, et liiki on paremini tundma õpitud. Ilmselt on tamme-kirjurähn Lõuna-Eesti parkide jm. laialehiste puistute sugugi mitte väga haruldane asukas.

Välja-väikelõoke *Calandrella brachydactyla* (2/2 – 1/1)

27.05.2002 Sörve sääär, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Juha Saari, Jyrki Lausamo, Lauri Mäenpää, Jan Nordblad).

Lõunapoolse levilaga liik, keda võiks Eestis sagedaminigi kohata, aga keda meie linnuvaatlejad ei tunne. Soomes kohatakse igal aastal mitmeid isendeid, s.t. oluliselt sagedamini kui tuttlõokest.

Tuttlõoke *Galerida cristata* (x/x – 3/3)

10.09.2001 Põgari, Ridala khk., Läänemaa (Markku Halonen, Pertti Mähönen).

04.05.2002 Põgari ad. (Margus Ots, Uku Paal, Indrek Kalamees).

31.05.2002 Harilaid, Kihelkonna khk., Saaremaa (Jyrki Lausamo, Jan Nordblad, Lauri Mäenpää, Matti Rekilä, Juha Saari) (Foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes on Eestis haruldasem kui arvatakse. Tuttlõokest on väga raske põldlõokesest eristada. Tuti olemasolu ei ole sugugi diagnostiline tunnus. Põhjalikult tuleb kirjeldada linnu sulestiku iseärasusi (eriti “nägu”, saba, tiiba) ning ka noka kuju ja suurust.

Niidukiur e. stepi-niidukiur *Anthus richardi* (3/3 – 2/2)

14.01.2001 Undva nina, Kihelkonna khk., Saaremaa 2a (Matti Rekilä, Aki Arkiomaa, Pekka Hänninen, Juha Laaksonen, Sakari Lehikoinen, Jouko Olkio, Kimmo Olkio, Ira Teräspuro, Ari Vuorio, Jussi Vakkala jt.).

15.09.2001 Spithami, Noarootsi khk., Läänemaa (Sampsä Cairenius).

Siberi liik, kes Euroopasse satub peamiselt sügisrändel. Raskesti vaadeldav liik, keda esineb meil ilmselt sagedamini kui harvade vaatluste põhjal oletada võib. Undva ninal kohatud talvine lind on lausa erakordne juhtum. Enamik niidukiuru vaatlusi tehakse Eestis septembris ja oktoobris värvuliste massrände ajal.

Niidukiur või mongoolia kiur *Anthus richardi / godlewskii* (1/1 – 2/2)

18.09.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsä Cairenius).

23.09.2001 Sörve säär (Sampsä Cairenius, Lauri Mäenpää).

Pigem on mõlema vaatluse puhul tegemist niidukiuru kui siinkandis oluliselt tõenäolisema liigiga, aga liiga pögusa vaatluse tõttu ei olnud võimalik liiki lõplikult määrata.

Mongoolia kiur *Anthus godlewskii* (0/0 – 1/1)

11.-25.10.2002 Sääre, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Timo Pettay, Mati Martinson, Matti Rekilä, Jukka Riihelä jt.) (Foto, video).

Esmasleid. Sise-Aasia liik, keda Euroopas kohatakse väga harva. Määramine on keeruline ning seegi lind sai määratud alles teisel vaatluspäeval. Lind peatus kahe nädala jooksul väikesel põllulapil ning teda käisid vaatamas paljud Eesti ja Soome linnuhuvilised.

Tundrakiur e. punakurk-kiur *Anthus cervinus*

09.09.1996 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa 5 is. (Matti Rekilä, Gustaf Nordenswan, Jan Nordblad, Timo Pettay).

05.10.1996 Sörve säär (Jan Nordblad, Mika Bruun, Timo Pettay).

HK käsitles tundrakiuru vaatlusi kuni 1996. aastani.

Randkiur *Anthus petrosus* pesitsemine (kuni 2000.a. ka vaatlused 15.V-31.VII)

21.05.1999 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Sampsä Cairenius).

Randkiur on Lääna-Saaremaal haruldane pesitseja, aga viimaste aastate kohta ei ole HK-le pesitsemisele viitavaid teateid jõudnud.

Kuldhänilane *Motacilla citreola*

25.-27.05.1998 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂♀ (Sampsä Cairenius, Mika Bruun, Jukka Hatva, Jan Nordblad, Timo Pettay). Tõenäoliselt samu isendeid kohati samas piirkonnas ka 01. ja 03.05. ning 19.06.1998 (Ots & Lilleleht 2002).

15.06.-06.08.2000 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa ♂♀ ja 2 juv. (Timo Pettay, Risto Lammin-Soila, Pekka Komi, Markku O.Saarinen).

05.08.2000 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ♀ ad. (Petteri Lehikoinen, Matti Rekilä, Ira Teräspuro) (Foto).

24.06.2001 Haaslava, Kambja khk., Tartumaa ♂♀ ja 3 juv. (Sampsä Cairenius, Jukka Hatva, Tuomas Seimola).

19.06.2001 Aardla polder ♂♀ ja 2-3 juv. (Pekka Komi) (Foto).

HK käsitles kuldhänilase kõiki vaatlusi kuni 2000. aastani, pesitsusteated käsitleti täiendavalt veel kuni 2001. aastani.

Jögivästriik, *Motacilla cinerea* (15/>22 – 3/3)

27.05.2001 Ristna, Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. ad. (Petri Pietiläinen, Lauri Mäenpää, Juha Saari, Jan Nordblad, Raimo Aaltonen, Matti Rekilä, Ira Teräspuro jt.).

25.05.2002 Maade, Varbla khk., Läänemaa = Pärnu mk. ♂ ad. (Indrek, Jaak, Ülo Tammekänd) (Foto).

27.08.2002 Nõmmeveski, Kuusalu khk., Harjumaa (Margus Ots, Uku Paal).

Meil kohatakse jögivästrikke peamiselt Põhja-Eesti kiirevoolulistel jõgedel ja rändeajal ka Lääne-Eesti rannikul.

Väike-käosulane *Hippolais caligata* (3/4 – 2/5)

12.06.-21.07.2002 Veretinä, Petserimaa = Võru mk. 2 ♂♀ ja 2 pesakonda (4 ja 5 pull.). (Risto Lammin-Soila, Timo Pettay, Sampsa Cairenius, Pekka Komi, Markku O. Saarinen jt.) (Foto, helilint).

30.07.2002 Vaibla, Kolga-Jaani khk., Viljandimaa 1a (Margus Ots, Hans Hõrak, Madis Lillipuu, Mehis Lillipuu) (Rõngastatud).

Esmaspesitsemine. Idapoolse levilaga liik, kes lõpuks on meil ka pesitsema hakanud. Veretinä linnud osutusid linnuhuviliste seas ülipopulaarseteks, linde vaadeldi ja pildistati ohtralt. Liik on Soomeski üksikute paaridena pesitsenud mitu aastat. Pesitsusbiotoobiks on siinmail söötis heinapõllud, kuhu on võsa peale kasvamas, seetõttu on väike-käosulase arvukus meil ilmselt kasvamas. Välimuse järgi on määramine keerukas, kuid laul on väga iseloomulik ja kogenud linnuhuvilistel lihtne selgeks õppida.

Tuhk-lehelind *Phylloscopus humei* (2/2 – 1/1)

24.10.2000 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Juha Laaksonen, Lauri Mäenpää, Timo Pettay) (Rõngastatud, foto, video).

18.-20.10.2001 Sörve säär (Sampsa Cairenius, Jari Peltomäki, Timo Nuoronen, Juha Saari, Petri Pietiläinen, Jan Nordblad, Timo Pettay, Lauri Mäenpää) (Video).

Sise-Aasia liik, keda varem peeti vööt-lehelinnu alamliigiks. Euroopas haruldane eksikülaline peamiselt oktoobris.

Lääne-pöialpoiss *Regulus ignicapillus* (7/7 – 1/1)

01.06.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Petri Pietiläinen, Matti Rekilä, Juha Saari, Ira Teräspuro) (Foto).

Lääne-Euroopa liik, keda Eestis kohatakse väga harva.

Kaelus-kärbsenäpp *Ficedula albicollis* (10/11 – 3/3)

27.04.2001 Peraküla läh., Noarootsi khk., Läänemaa ♂ 2a (Antero Topp, Dave Pullan jt.).

14.05.2001 Laadla, Jämaja khk., Saaremaa ♂ ad. (Petri Pietiläinen, Harri Pietarinen) (Foto).

20.05.2001 Padise, Harju-Madise khk., Harjumaa ♂ ad. (Seppo Hjerpe, Vesa Häkkinen).

Lõunapoolne liik, keda meil kohatakse peamiselt Lääne-Saaremaal. Suhteliselt raske määrata, sest sageli leidub hübriide must-kärbsenäpiga.

Mustlauk-õgija *Lanius minor* (20/>22 – 2/2)

01.06.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Petri Pietiläinen, Matti Rekilä, Juha Saari, Ira Teräspuro) (Foto).

29.05.2002 Harilaid, Kihelkonna khk., Saaremaa (Jyrki Lausamo, Jan Nordblad, Lauri Mäenpää) (Foto).

Lõunapoolne liik, kes Eestisse satub peamiselt suvel ja varasügisel.

Kõnnuõgija *Lanius isabellinus* (0/0 – 1/1)

15.10.2001 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa 1a (Agu Leivits, Aleksandra Ilves, Enn Vilbaste) (Rõngastatud, foto).

Esmasleid. Aasia liik, kes on Euroopas haruldane eksikülaline. Antud linnul olid alamliigi *phoenicuroides* (punasaba-kõnnuõgija) tunnused.

Mustvares *Corvus corone corone* (1/1 – 0/0)

28.08.1999 Kuku, Rapla khk., Harjumaa = Rapla mk. ad. (Petteri Lehikoinen, Sakari Lehikoinen).

Esmasleid. Lääne-Euroopa alamliik, keda peetakse mõnede autorite poolt ka eraldiseisvaks liigiks. Eristamine noorest künnivaresest on väga raske.

Laanenäär *Perisoreus infaustus* (22/41 – 1/1)

23.04.2000 Tüki läh., Tartu-Maarja khk., Tartumaa (Aarne Pruks).

28.04.2001 Puhatu läh., Iisaku khk., Virumaa = Ida-Viru mk. ad. (Indar Zeinet, Margus Pensa, Alar Soppe).

Levinud Skandinaaviast Kaug-Idani, elutseb peamiselt kuusemetsades. Meil ebajärjekindel juhukülaline.

Roosa-kuldnokk *Sturnus roseus* (8/8 – 4/4)

08.06.2002 Ruhnu, Ruhnu khk., Saaremaa ad. (Aivo Klein).

15.08.2002 Loode, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Juha Saari, Anssi Laurila).

16.08.2002 Haversi, Noarootsi khk., Läänemaa 1a (Timo Pettay, Jan Nordblad jt.). Tõenäoliselt sama isend 02.09.2002 Riguldi ja Haversi, Noarootsi khk., Läänemaa (Margus Ots).

28.08.2002 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Matti Rekilä, Tomi Muukkonen, Juha Saari, Ira Teräspuro, Ulla-Maija Vainikka).

Aasia liik, kes mõnel aastal satub arvukalt ka Euroopasse. 2002. aastal kohati roosa-kuldnokkasid kogu Euroopas, eriti massiliselt Kagu-Euroopas. Kui vanalindude määramine on lihtne, siis noorlindude kuldnokaparvest ülesleidmine on väga raske ettevõtmine. Ilmselt on roosa-kuldnokk meil sagedasem külaline kui arvatakse.

Põhjatsiitsitaja *Emberiza rustica* (28/40 – 5/5)

10.09.1996 Sörve säär, Jämaja khk, Saaremaa 2 is. (1 ♂) (Timo Pettay).

27.09.1999 Sörve säär (Timo Pettay, Sampsa Cairenius, Harri Pietarinen).

13.05.2001 Kabli ja Kura vahel, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (Seppo Hjerppe, Vesa Häkkinen).

06.06.2001 Sörve säär ♂ ad. (Sampsa Cairenius).

08.06.2001 Sörve säär ♂ ad. (Sampsa Cairenius).

24.09.2001 Sääre, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsa Cairenius).

24.04.2002 Sörve säär ♀ (Petteri Lehikoinen, Vilppu Välimäki).

Põhja- ja idapoolse levilaga liik, keda kohatakse meil peamiselt läbirändel, aga on meil varem ka pesitsenud. Eesti linnuvaatlejad ilmselt ei tunne seda liiki, sest kõik vaatlused on tehtud Soome linnuvaatlejate poolt, kellele põhjatsiitsitaja on tuttav liik. Potentsiaalsed pesitsuspaigad võiksid meil praegugi olla Kirde-Eesti siirdesoometsades.

Väiketsiitsitaja *Emberiza pusilla* (5/6 – 2/2)

08.06.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa ad. (Jyrki Lausamo, Lauri Mäenpää, Jan Nordblad).

02.06.2002 Sörve säär ad. (Matti Rekilä, Jyrki Lausamo, Juha Saari).

Kirdepoolse levilaga liik, keda meil kohatakse peamiselt kevad(?)rände ajal.

Halltsiitsitaja *Miliaria calandra* (39/>53 – 2/2)

12.06.1994 Tahkuranna, Häädemeeste khk., Pärnumaa ad. (Aivo Klein).

14.08.2001 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Matti Rekilä).

05.06.2002 Sörve säär ♂ ad. (Juha Saari, Petri Pietiläinen, Lauri Mäenpää) (Foto).

Levinud Lõuna- ja Lääne-Euroopas. Meil harv eksikülaline.

Tunnustatud teated. Ebaselge päritoluga liigid (kategooria D)
Accepted records. Species of unclear origin (category D)

Lumehani *Anser caerulescens* (20/30 – 3/3)

17.04.2001 Edru, Simuna khk., Virumaa = Lääne-Viru mk. ad. (Mati Salumäe, Sven Aun).

17.05.2001 Keemu, Karuse khk., Läänemaa tume vorm ad. (Olavi Kempainen, Joukko Kempainen) (Foto).

03.05.2002 Matsalu, Karuse khk., Läänemaa tume vorm ad. (Matti Rekilä, Ira Teräspuro) (Foto).

Pesitsusalad Kirde-Siberis ja Põhja-Ameerikas. Meile sattunud lumehaned on ilmselt pärit linnuaedadest või osaliselt metsistunud asurkondadest Lääne- ja Põhja-Euroopas, kuid on tõestatud liigi sattumine Euroopasse ka looduslikelt asaladelt. Lumehanedede määramisel tuleb kindlasti tähelepanu pöörata linnu suurusele ning noka värvile ja suurusele, sest pole võimatu, et tegemist on hoopis väike-lumehanega (*Anser rossii*), keda peeti varem lumehane alamliigiks.

Tunnustatud teated. Vangistusest lahtipääsenud linnud (kategooria E)
Accepted records. Escapees from captivity (category E)

Mustluik *Cygnus atratus* (10/10 – 2/2)

17.09.2001 Sõmeri poolsaar, Varbla, Läänemaa = Pärnu mk. ad. (Andrei Päsok, Rainer Täppinen).

16. ja 17.07.2002 Küdema, Mustjala khk., Saaremaa ad. (Rein Nellis, Mati Martinson, Veljo Volke, Agne Peetersoo).

Austraalia liik, keda peetakse paljudes Euroopa linnuaedades. Põgenikud satuvad vahel ka meie vette.

Vööthani *Anser indicus* (6/8 – 4/4)

17.08.2001 Põgari, Ridala khk., Läänemaa ad. (Ivar Ojaste, Kaido Vikat, Eve Mägi, Kaarel Kaisel). Tõenäoliselt sama is. 03.09.2001 Haeska, Martna khk., Läänemaa (Margus Ellermaa) ja 15.09.2001 Rannamõisa, Martna khk., Läänemaa (Sampsä Cairenius).

15.03.2002 Audru, Audru khk., Pärnumaa ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen, Peeter Raja jt.) (Foto).

01.04.2002 Haeska ad. (Risto Lammin-Soila).

24.09.2002 Saunja, Lääne-Nigula khk., Läänemaa ad. (Ivar Ojaste).

Sise-Aasiast pärit liiki peetakse paljudes Euroopa linnuaedades.

Täiendused ja parandused
Corrections and changes

Tundrakaur / jääkaur *Gavia adamsii / immer*

Algus 05.1874 Prangli saare lähedal, Jõelähtme khk., Harjumaa **2 is.** (Valerian Russow). Täpsustus lindude arv, varem ekslikult 1 is. (Lilleleht & Leibak 1991a).

18.10.1962 Viinistu ja Mohni saare vahel, Kuusalu khk., Harjumaa **juv.** (Ahto Jõgi). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1991a).

Väikehüüp *Ixobrychus minutus*

Keskpaik 05.1896 **Suurlaht Nasva läh.**, Kaarma khk., Saaremaa ♂ **ad.** (**Schmiedel**). Täpsustus aeg, koht, sugu, vanus ja vaatleja (Lilleleht & Leibak 1992; Szeliga-Mierzeyewski 1995).

Hõbehaigur *Egretta alba*

29.05.1996 Oessaare, Püha/Valjala khk., Saaremaa (Jukka Hatva, Jan Nordblad, Lauri Mäenpää, Mika Bruun, **Mikko Huju**, Hannu Juka). Täpsustusi vaatlejad (Lilleleht 1999).

Purpurhaigur *Ardea purpurea*

26.06.1962 Tuudi jõe suue, Lihula khk., Läänemaa (Jaani Sibul, **Hans Soots**, **Henn Vilbaste**). Täpsustusi vaatlejad (Lilleleht & Leibak 1991a).

Luitsnokk-iibis *Platalea leucorodia*

01.10.1887 **Põduste jõe suue**, Kaarma khk., Saaremaa 1a (**Oswald v. Gundalin**). Täpsustus vaatluskoht ja vaatleja (Szeliga-Mierzeyewski 1995).

Flamingo *Phoenicopterus ruber*

08.09.1962 Atla laht, Kihelkonna khk., Saaremaa **imm.** (Manivald Ader). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1991a).

Laululuik *Cygnus cygnus*

05.08.1995 Haeska, Martna khk., Läänemaa **2 ad.** (Sampsä Cairenius, Jyri Heino, Mika Bruun, Asko Rokala). Täpsustus lindude arv ja vanus, varem ekslikult 1 is. (Lilleleht 1999).

Kanada lagle *Branta canadensis*

25.03.1988 Koorküla Piirijärv, Helme khk., Viljandimaa = Valga mk. **2 is.** (Rein Mikk, Enn Inno). Täpsustus lindude arv, varem ekslikult 1 is. (Lilleleht & Leibak 1991b).

Punakael-lagle *Branta ruficollis*

27.04.1997 Matsalu, Karuse khk., Läänemaa **2 is.** (Jukka Riihelä, Jyri Strandberg). Täpsustus lindude arv, varem ekslikult 1 is. (Lilleleht 1999).

Tulipart *Tadorna ferruginea*

21.-31.07.1977 Haapsalu l., Läänemaa ♀ (Henno Selmet, Karl-Hanto Selmet). Täpsustus sugu (Lilleleht & Leibak 1991b).

Kuupart *Anas formosa*

15.04.-01.06.2000 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (**Pekka Komi, Markku O. Saarinen**, Indrek Tammekänd jt.). Täpsustus vaatlusaeg ja vaatlejad (Ots & Lilleleht 2002).

Valgesilm-vart e. ruskevart *Aythya nyroca*

Lõpp 07.1907 või 1908 Kargi, Jämaja khk., Saaremaa. Täpsustus aeg (Szeliga-Mierzeyewski 1995), varem avaldatud 02.07.1907 või 1908 (Lilleleht & Leibak 1991b).

Raisakotkas *Aegypius monachus*

07.12.1884 (või 1886) Tika Kuremägi, Karja khk., Saaremaa (Mart Rõudok). Täpsustus aeg (Lilleleht & Leibak 1991b; Szeliga-Mierzeyewski 1995).

Raisa- või kaeluskotkas *Aegypius monachus sive Gyps fulvus*

1898 Kaarma, Kaarma khk., Saaremaa. Varem on vaatlejaks ekslikult märgitud W. v. Szeliga-Mierzeyewski (Lilleleht & Leibak 1991b; Szeliga-Mierzeyewski 1995).

Suvi 1899 või 1900 Sõrve poolsaar, Saaremaa. Täpsustus aeg ja varem on vaatlejaks ekslikult märgitud W. v. Szeliga-Mierzeyewski (Lilleleht & Leibak 1991b; Szeliga-Mierzeyewski 1995).

Madukotkas *Circaetus gallicus*

28.05.1901 Kullamaa khk., Läänemaa **1 is.** ja pesa. Varem avaldatud vaid pesa (Lilleleht & Leibak 1992).

1920-ndad Saarde khk., Pärnumaa **1 is.** ja pesa (H.Mängel). Varem avaldatud vaid pesa (Lilleleht & Leibak 1992).

25.06.1937 Emmaste khk., Läänemaa **ad.** (Mihkel Leppik). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1992).

suvi 1937 Tori khk., Pärnumaa **2 ad.** ja pesa. Varem avaldatud vaid pesa (Lilleleht & Leibak 1992).

- 21.08.1957 Tootsi läh., Tori khk., Pärnumaa ♀ ad. Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1992).
- 28.04.1960 Võrnu-Sala vahtkond, Jõhvi khk., Virumaa = Ida-Viru mk. 1 is. (Valter Kangur). Täpsustus lindude arv, varem avaldatud 2 is. (Lilleleht & Leibak 1992).
- 00.04.1967 Jänijõe vahtkond, Ambla khk., Järvamaa = Harju mk. ♂♀ (Hillar Pärjasaar). Täpsustus lindude arv, varem avaldatud 1 is. (Lilleleht & Leibak 1992).
- 24.10.1980 Mehikoorma läh., Rápina khk., Võrumaa = Tartu mk. ad. (M.Holst). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1992; Ots & Lilleleht 2002).
- 07.06.1986 Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. ad. (Einar Tammur, Tiit Randla, Urmas Sellis). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1992).
- 30.04.1987 Harju-Risti khk., Harjumaa = Lääne mk. ♂♀ (Tiit Randla). Täpsustus lindude arv, varem avaldatud 1 is. (Lilleleht & Leibak 1992).
- 24.05.-11.07.1987 Laiuse khk., Tartumaa = Jõgeva mk. ad. (Aivar Leito, Einar Tammur, Andrus Kuus, Marek Vahula). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1992).

Stepi-loorkull *Circus macrourus*

- 18.08.1901 Meeksi, Rápina khk., Võrumaa 2 is. (A. v. Walter). Täpsustus lindude arv ja vaatleja (Lilleleht 1999).
- 09.08.1932 Nurme soo, Anseküla khk., Saaremaa ♂ juv. (L.Meder). Täpsustus sugu ja vanus (Lilleleht 1999).

Väikehuik *Porzana parva*

- 1956 Elistvere järv, Maarja-Magdaleena khk., Tartumaa (Ruth Ling). Täpsustus vaatleja (Lilleleht & Leibak 1991a).

Roosterind-tüül *Charadrius morinellus*

- 1870-ndad? Tartu, Tartumaa juv. (Adolph Specht). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1991a).

Hallkibu e. kibutilder *Xenus cinereus*

- 26.05.1996 Tahkuranna Metsküla rand, Häädemeeste khk., Pärnumaa 1 is. (Lauri Mäenpää, Jan Nordblad, Heidi Vanhanen, Mika Bruun, Jukka Hatva, Mikko Huju). Varem avaldatud ekslikult 3 is. (Lilleleht 1999).

Alk *Alca torda*

- 12.06.1989 Põhja-Uhtju saar kuni 15 is., 5 munadega pesa (Olav Renno, Vilju Lilleleht, Andres Kuresoo, Rein Kuresoo, Jaanus Paal). Täpsustused vaatlejad (Lilleleht 1999).

Vöötakk *Surnia ulula*

- 23.06.1974 Nõmmemaa, Harju-Risti khk., Harjumaa = Lääne mk. ♂♀ ja pesa 3 pojaga (Aarne Ots, August Kasemetsa). Varem avaldatud vaid pesa (Lilleleht & Leibak 1991b).

Habekakk *Strix nebulosa*

- 11.03.1940 (Meeri, Nõo khk.)?, Tartumaa ♀. Täpsustus sugu (Lilleleht & Leibak 1991a).
- 00.04.1940 Udriku vahtkond, Viru-Jaagupi khk., Virumaa. (P. Pukk). Täpsustus vaatleja (Lilleleht & Leibak 1991a).

Tamme-kirjurähn *Dendrocopos medius*

- 02.-03.09.1993 Sürgavere, Suure-Jaani khk., Viljandimaa ad. (Aarne Ots). Varem avaldatud ekslikult ka sugu (Lilleleht 1999).

Kuldhänilane *Motacilla citreola*

22.05.-05.06.1997 Vana-Pärnu, Pärnu l., Pärnumaa ♂♀ ja 4 pull. (Juha Lehtinen, Jouni Valkeeniemi, **Sampsä Cairenius, Mika Bruun, Timo Pettay**). Täpsustus aeg, lindude arv ja vaatlejad (Lilleleht 1999).

Vesipapp *Cinclus cinclus*

14.04.-17.06.1990 Taevaskoja, Põlva/Võnnu khk., Võru-/Tartumaa = Põlva mk. 2 ♂♀, 2 pesa (**Peeter Hõrak, Leho Luigujõe, Margus Ots**, Vilju Lilleleht, Tiina Villemson, Aime Laidna jt.). Täpsustused vaatlejad (Lilleleht 1999).

Väike-käosulane *Hippolais caligata*

16.08.1989 Vaibla, Kolga-Jaani khk., Viljandimaa **1a** (Indrek Ots, Kristjan Mäll, Arne Laansalu). Täpsustus vanus (Lilleleht 1999).

Kuld-lehelind *Phylloscopus proregulus*

13.10.1989 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Jaanus Elts, Henn Vilbaste, Agu Leivits). Varem avaldatud ekslikult ka vanus (Lilleleht & Leibak 1991b).

Vööt-lehelind *Phylloscopus inornatus*

28.09.1989 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Henn Vilbaste, Juta Vilbaste, Agu Leivits). Varem avaldatud ekslikult ka vanus (Lilleleht & Leibak 1991b).

Taigatihane *Parus cinctus*

12.10.1986 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa **1a** (Agu Leivits, Henn Vilbaste, Katrin Kaldma). Täpsustus vanus (Lilleleht & Leibak 1991b).

Männileevike *Pinicola enucleator*

31.05.1955 Linnanõmme, Torma khk., Tartumaa = Ida-Viru mk. (Ilse Rootsmäe, **Lemming Rootsmäe**). Täpsustused vaatlejad (Lilleleht & Leibak 1991b).

16.07.1969 Hanikatsi laid, Pühalepa khk., Läänemaa = Hiiu mk. ♂♀ (Valdur Paakspuu). Varem ekslikult 1960 (Lilleleht & Leibak 1991b).

Halltsiitsitaja *Miliaria calandra*

Lõpp 03. – lõpp 04.1906 Kuressaare, Saaremaa ♂ ad. (**Wladyslaw v. Szeliga-Mierzejewski**). Täpsustus sugu, vanus ja vaatleja (Lilleleht & Leibak 1991b; Szeliga-Mierzejewski 1995).

Tunnustamata teated
Records not accepted

Mustkael-pütt *Podiceps nigricollis* 05.06.2002 Sandla läh.

Liiga põgus vaatlus. Võimalik, et tegemist oli hoopis ebatüüpiliselt tumeda kaelaga sarvikpütiga. Mustkael-püti heaks määramistunnuseks on noka kuju, millele tavaliselt tähelepanu ei pöörata.

Hõbehaigur *Egretta alba* 18.05.2001 Haapsalu l.

Lindu nähti liiga kaugel, et välistada siidhaigur või albinootiline hallhaigur.

Valgesilm-vart *Aythya nyroca* 01.05.2002 Tarbja.

Valgesilm-vardi määramisel tuleb arvestada ka hübriidide võimalusega. Vartidel esineb sageli hübriide ja nende määramine võib olla väga keerukas. Sabaaluse valge värvus pole diagnostiline tunnus, ka tuttvardi osadel isenditel on valge sabaalune.

Madukotkas *Circaetus gallicus* 01.07.2001 Mihkli khk. 05.06.2002 Saarde khk.

Madukotkaste määramisel tuleb arvestada ka heledate viude võimalusega. Kuigi viud ja madukotkas on oluliselt erineva suurusega, on seda suurelt distantsilt headel linnu-tundjatelgi raske hinnata.

Jahipistrik *Falco rusticolus* 16.08.2002 Laukasoo.

Jahipistrikku aetakse sageli segamini heledate kanakullide [eriti põhja-kanakulli] või viudega. Eestis on kõige tõenäolisem kohata hallika üldvärvusega noorlinde. Valgete (Gröönimaa jm.) isendite siia sattumise tõenäosus on imeväike.

Roosterind-tüll *Charadrius morinellus* 12.09.2001 Sõrve säär.

Karbuskajakas e. mustpea-kajakas *Larus melanocephalus* 11.11.2002 Sõrve säär.

Kivikakk *Athene noctua* 00.07.1931 Tõravere 2 is.

Habekakk *Strix nebulosa* 00.07.1921 Paasvere. 27.07.1952 Pajupõosa vahtkond.

Mesilasenäpp *Merops apiaster* 03.06.2002 Kabli.

Randpiiritaja *Apus pallidus* 06.08.2000 Aardla polder.

Palju vaidlusi tekitanud vaatlus jäeti siiski heaks kiitmata, kuna liigi eristamine piiritajast on väga raske ja nõuab häid vaatlustingimusi. Antud vaatluse puhul oli vaatlusaeg liiga lühike ja ka vaatlustingimused halvad.

Tamme-kirjurähn *Dendrocopos medius* 11.01.2002 Vana-Vastseliina, Vastseliina khk., Võrumaa ad.

Tamme-kirjurähni määramisel tuleb kindlasti vaadelda näomustreid, mis on diagnostilised tunnused.

Tuttlõoke *Galerida cristata* 12.11.1995 Roodi, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa. 29.10.1998 Ertasma, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa.

Tuttlõoke on tänapäeval Eestis tõeliselt haruldane liik, keda ei kohata siin igal aastal. Tiivatipu pikkus, saba servade ja tiivaaluste värvus, noka suurus jm. on diagnostilised tunnused põldlõokesest eristamiseks. Samas ei piisa vaid ühe tunnuse kirjeldamisest, tähelepanu tuleb pöörata kõigile liigiomastele tunnustele.

Niidukiur e. stepi-niidukiur *Anthus richardi* 21.10.2002 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa.

Lennul kohatud niidukiurude eristamine mongoolia kiurust on peaaegu võimatu või eeldab suurt kogemust. Reeglina määratakse sellised isendid hääle järgi ja liik pannakse kirja, arvestades niidukiuru oluliselt suuremat tõenäosust.

Jögivästriik *Motacilla cinerea* 09.06.2001 Sääre, Jämaja khk., Saaremaa.

Tarna-roolind *Acrocephalus paludicola* 10.-15.07.2000 Hara, Noarootsi khk., Läänemaa ad. 25.-30.07.2001 Hara 2 ad.

Tarna-roolinnu eristamiseks kõrkja-roolinnust ei piisa vaid kiurtriibu kirjeldusest: ka osadel kõrkja-roolinnu isenditel võib see olla väga hele. Nende liikide eristamiseks on olulised ka teised tunnused.

Kaelus-kärbsenäpp *Ficedula albicollis* 15.05.2001 Rocca al Mare, Tallinn ♂ ad. 20.04.2002 Kablima, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa ♂.

Lääne-sabatihane *Aegithalos caudatus europaeus* 04.-15.10.2001 Vaibla, Kolga-Jaani khk., Viljandimaa kokku 8 is.

Sabatihase alamliikide eristamine on keeruline, sest sageli on leitud hübriidseid vorme.

Põhjasiitsitaja *Emberiza rustica* 28.04.2002 Laulasmaa, Keila khk., Harjumaa ♂.

Varem tunnustatud, kuid uuel käsitlusel tagasi lükatud *Formerly accepted, now rejected*

Valgesilm-vart *Aythya nyroca* 14.09.1990 Kõiguste, Pöide khk., Saaremaa 3 ♂, 1 ♀. 15.08.1991 Kavastu, Tartu-Maarja khk., Tartumaa (♀?).

Mõlemal juhul oli jäänud välistamata nii tuttavdi kui hübriidi võimalus. Uuel käsitlusel HK neid vaatlusi enam ei kinnitanud.

Jahipistik *Falco rusticolus* 21.08.1983 Kargi ja Jämaja vahel, Jämaja khk., Saaremaa ad.

Tõenäoliselt oli tegemist heleda hiire- või herilaseviuga. Jahipistiku kohtamine Eestis augustikuus on väga ebatõenäoline ja vajauks tõestamiseks märksa põhjalikumalt kirjeldust.

Suuränn *Stercorarius skua* 07.05.1977 Muuga rand, Jõelähtme khk., Harjumaa.

HK oli vaatluse varem ekslikult aktsepteerinud. Kirjeldatud lind võis olla kas söödik- või laisaba-änn. Kuna tegemist oli Eesti ainuke suuränni vaatlusega, siis kustutati liik meie lindude nimestikust.

Lõunaööbik *Luscinia megarhynchos* 18.06.1993 Prangli, Kambja khk., Tartumaa 2a

Uuel käsitlusel ei pidanud HK kirjeldust esmasvaatluse kinnitamiseks piisavaks. Rõngastatud linnu puhul oleks pidanud oluliselt rohkem tunnuseid fikseerima, et saaks kindlalt välistada (hariliku) ööbiku võimaluse. HK kustutas lõunaööbiku Eesti lindude nimestikust.

Lasuurtihane *Parus cyanus* 05.09.1982 Österby, Noarootsi khk., Läänemaa 2 is. 29.12.1985 Sirvaste läh., Otepää khk., Tartumaa = Põlva mk. 20-25 is. 20.09.1992 Teenuse, Kullamaa khk., Läänemaa = Rapla mk. 4 is.

Lasuurtihasel esineb sinutihasega hübriide („pleskii“ vorm), kes sarnanevad lasuurtihasega ja antud vaatluste puhul ei saanud hübriidi võimalust välistada. Osadel vaatlustel oli tõenäoliselt probleeme ka sabatihase ja lasuurtihase eristamisega. Lasuurtihaste vaatluste puhul tuleb kindlasti hübriidi võimalust arvestada, sest hübriididel võib olla isegi suurem eksimispotentsiaal, kuna lasuurtihane on väga paikne liik. Tegemist on Eestis (ja ka naabermaades) väga haruldase liigiga.

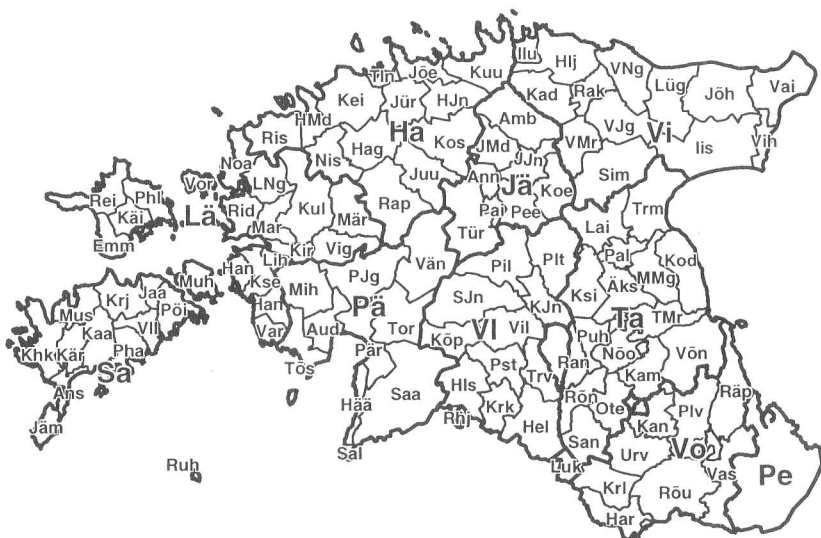
Tänuavaldus. HK tänab kõiki linnuvaatlejaid, kes harulduste kohtamisteed on HK-le esitanud.

Rarities in Estonia 2001–2002: Report of the Estonian Rarities Committee

This fourth report of the Estonian Rarities Committee covers the years 2001–2002, but some earlier records have also been included. Altogether 230 records were definitely assessed (Table 1), and 206 (90%) of these were accepted.

The records are listed in systematic order and presented chronologically. Records of birds of unclear origin, escapees from captivity, corrections and changes, records not accepted, and records formerly accepted but now rejected are listed separately from the main list of accepted records. The four numbers in brackets after species' name (a/b – c/d) indicate (a) the total number of records before 2001, (b) the number of individuals (if possible to judge) before 2001; (c) the number of records in 2001–2002, (d) the number of individuals in 2001–2002. X instead of a number means unknown number of records or individuals. The details included for each record are: date(s), locality, parish (khk.), district, number of individuals (is., isend), pairs (paar), nests (pesa) etc. if more than one, sex and age (if known; a = calendar year) and names of observers. The meaning of some Estonian terms and expressions: ja = and, läh. = near, jv. = lake, s. = island, laht = bay, (tõenäoliselt) sama isend = (probably) the same individual, pesitsemine = breeding.

In 2001–2002, 5 new species in an apparently wild state (AERC category A) were added to the Estonian list: in 2001 *Anas americana*, *Vanellus leucurus*, *Calidris acuminata* and *Lanius isabellinus*, in 2002 *Anthus godlewskii*. At the same time, 2 species – *Stercorarius skua* and *Luscinia megarhynchos* – were excluded from the Estonian list because formerly accepted records were now rejected. In the same period, the breeding of *Tringa stagnatilis* and *Hippolais caligata* in Estonia was confirmed. Altogether, 344 species of apparently wild state or released species which have established self-supporting breeding populations in Estonia or in neighbouring countries (i.e. categories A–C) and five species of unclear origin (category D) have been recorded in Estonia by 31.12.2002.

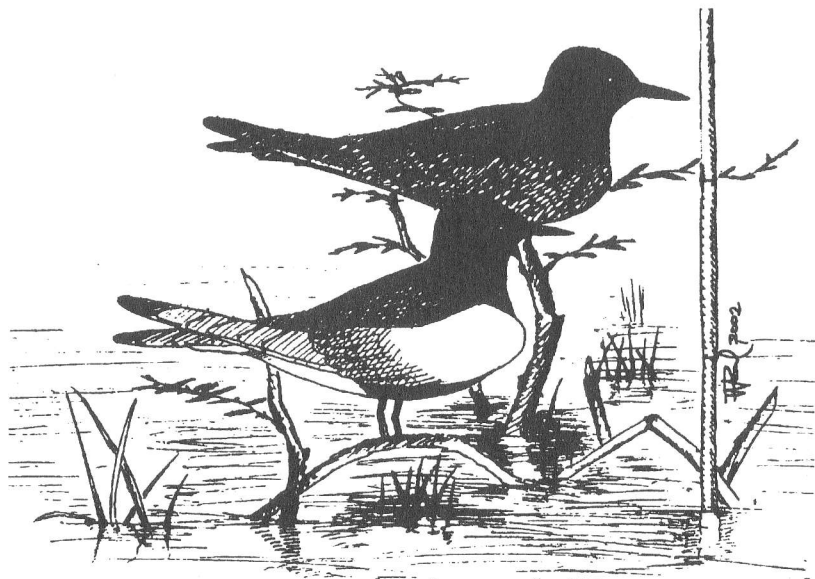
Lisa. Aruannetes kasutatud Eesti administratiivne jaotus ja kihelkonnad (Koostanud Eerik Leibak).

Appendix. Historical administrative division of Estonia and parishes used in Reports (Compiled by Eerik Leibak).

Maakonnad / Counties: Ha - Harjumaa, Jä - Järvamaa, Lä - Läänemaa, Pe - Petserimaa, Pär - Pärnumaa, Sa - Saaremaa, Ta - Tartumaa, Vi - Virumaa, VI - Viljandimaa, Vö - Võrumaa.

Kihelkonnad / Parishes: Amb - Ambla; Ann - Anna; Ans - Anseküla; Aud - Audru; Emm - Emmaste; Hag - Hageri; Hlj - Haljala; Hls - Halliste; Han - Hanila; Har - Hargla; HJn - Harju-Jaani; HMD - Harju-Madise; Hel - Helme; Hää - Häädemeeste; Iis - Iisaku; Vih - Iisaku-Vihtse; Jaa - Jaani; Juu - Juuru; Jõe - Jöelähtme; Jöh - Jöhvi; Jäm - Jämaja; JJn - Järva-Jaani; JMd - Järva-Madise; Jür - Jüri; Kaa - Kaarma; Kad - Kadrina; Ilu - Kadrina-Ilumäe; Kam - Kambja; Kan - Kanepi; Krj - Karja; Krk - Karksi; Krl - Karula; Kse - Karuse; Kei - Keila; Khk - Kihelkonna; Kir - Kirbla; Kod - Kodavere; Koe - Koeru; Kjn - Kolga-Jaani; Kos - Kose; Kul - Kullamaa; Ksi - Kursi; Kuu - Kuusalu; Kõp - Kõpu; Käi - Käina; Kär - Kärla; Lai - Laiuse; Lih - Lihula; Luk - Luke; LNg - Lääne-Nigula; Lüg - Lügane; MMg - Maarja-Magdaleena; Mar - Martna; Mih - Mihkli; Muh - Muhu; Mus - Mustjala; Mär - Märjamaa; Nis - Nissi; Noa - Noarootsi; Nõo - Nõo; Ote - Otepää; Pai - Paide; Pst - Paistu; Pal - Palamuse; Pee - Peetri; Pil - Pilistvere; Puh - Puhja; Plt - Põltsamaa; Plv - Põlva; PJg - Pärnu-Jaagupi; Pöi - Pöide; Pha - Püha; Phl - Pühalepa; Rak - Rakvere; Ran - Rannu; Rap - Rapla; Rei - Reigi; Rid - Ridala; Ris - Risti; Rhj - Ruhja; Ruh - Ruhnu; Rõn - Rõngu; Rõu - Rõuge; Röp - Röpina; Saa - Saarde; Sal - Salatsi; San - Sangaste; Sim - Simuna; SJn - Suure-Jaani; Tln - Tallinn; TMr - Tartu-Maarja; Trv - Tarvastu; Tor - Tori; Trm - Torma; Tõs - Tõstamaa; Tür - Türi; Urv - Urvaste; Vai - Vaivara; Vil - Valjala; Var - Varbla; Vas - Vastseliina; Vig - Vigala; Vil - Viljandi; VJg - Viru-Jaagupi; VNg - Viru-Nigula; Vor - Vormsi; Vön - Võnnu; VMr - Väike-Maarja; Vän - Väandra; Äks - Äksi.

Kirjandus. Lilleleht, V. & Leibak, E. 1991a: Linnuharuldused Eestis kuni aastani 1989. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne (1). *Hirundo* 7/8: 12–18. — Lilleleht, V. & Leibak, E. 1991b: Linnuharuldused Eestis kuni aastani 1989. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne (2). *Hirundo* 9: 11–26. — Lilleleht, V. & Leibak, E. 1992: Linnuharuldused Eestis kuni aastani 1989. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne (3). *Hirundo* 10: 3–20. — Lilleleht, V. 1999: Linnuharuldused Eestis 1990–1997. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne. *Hirundo* 12 (2): 51–102. — Ots, M. & Lilleleht, V. 2002: Linnuharuldused Eestis 1998–2000. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne. *Hirundo* 15 (2): 59–82. — Szeliga-Mierzeyewski, W. von 1995: Die Vogelwelt der Insel Oesel. Stuttgart.

LÜHITEATED * NOTES

Kalakotkas pesitses elektrikpostil

An Osprey nested successfully on an electricity pole in a white stork nest

Ehkki Kesk-Euroopas pesitseb suur osa kalakotkastest (*Pandion haliaetus*) kõrgepingeliini postidel, on Eestis selle liigi pesi seni leitud vaid põlispuudelt. 2002. a. mais jõudis Jõgevamaalt Kotkaklubini info kalakotka pesitsemisest elektrikpostil. Kontrollisime teadet sama aasta 10. juulil. Kalakotkad olid tõepoolest asunud elama ca 6 m kõrguse juhtmeteta jäänud elektrikposti otsa vanasse valge-toonekure (*Ciconia ciconia*) pessa. Üllatuslikult ei olnudki pesapost mahajäetud kohas inimasustusest eemal, vaid umbes 150 hektari suurusel põllul ning läheduses käis heinatöö. Pesast 400 meetri kaugusel asus karjalaut ja sama kaugelt möödus sõidutee, lähimad talud olid 700 meetri kaugusel. Kalakotkad, kes elavad tavapärastes paikades loodusmaastikul, on pesa kontrollimise ajal pidevalt läheduses häälitsemas ja vahel üritavad pesale ronijat rünnatagi, kuid postipesa juurest lahkus vanalind juba peale paari ärevat tiiru pesa kohal. Pesas oli kaks poega, kes said jalga rõngad A9403 ja A9404. Järgmisel talvel kalakotkapere kodus olnud kurepesa varises ja rohkem sarnastest pesitsusjuhtumitest teateid ei ole.

Riho Männik ja Gunnar Sein

Kolmeteist sabasulega rohevint

A male greenfinch with thirteen tail feathers

2. jaanuaril 2004 püüdsid Indrek Ots ja Mati Martinson Sõrve Ornitoloogia-jaamas Saaremaal isase rohevindi (*Carduelis chloris*) vanalinnu. Lähemal vaatlemisel selgus, et enamikule värvulistele omase kaheteistkümne asemel oli sellel isendil kolmeteist tüürsulge — paremal sabapoolel oli sulgi seitse. Hoolimata kergest liialdusest sabasulgede arvus ei paistnud lind oma sulgede värvi või kehakaalu poolest teistest samal päeval püütud isastest rohevintidest eriti erinevat. Lind rõngastati ja vabastati hiljem.

Lauri Saks

AASTA LIND

Aasta lind 2004 – valge-toonekurg

Eesti Ornitoloogiaühing on juba kümme aastat valinud aasta lindu eesmärgiga tutvustada laiemale üldsusele meie linde ja nende kaitse põhiprobleeme. Käesoleva aasta linnuks valiti valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), kes elutseb peaaegu eranditult inimese läheduses ja kõik tema tegemised on hästi jälgitavad. Oluliseks põhjuseks, miks valge-toonekurg just 2004. aastal valituks osutus, on ka see, et käesoleval aastal toimub juba kuues rahvusvaheline kogu valge-toonekure levilat haarav loendus, mida korraldatakse iga kümne aasta tagant.

Viimase saja aasta jooksul on valge-toonekure arvukus eeskätt Lääne-Euroopas tublisti langenud. Arvukuse kahanemise peamiseks põhjuseks on peetud elupaikade (märgalade) hävimist. 1984. a. rahvusvahelise loenduse järel ennustati toonekurgedele vägagi musta tulevikku, seetõttu kanti valge-toonekurg üleeuroopaliselt ohustatud liikide nimekirja. 1994.–1995. a. loenduse tulemused näitasid aga ootamatult, et valge-toonekure arvukus on kümne aastaga viiendiku võrra kasvanud. Tõusu peamiseks põhjuseks loeti talvituslaladel toimunud muutusi – 1980. aastatel olid sealsed ilmastikuolud toonekurgedele soodsamad. Ida-Euroopa populatsiooni arvukuse tõusu peamiseks põhjuseks peeti siinse põllumajanduse allakäiku. Põllumajandus ei olnud enam nii intensiivne, paljud kuivendatud alad hakkasid taas soostuma ja lindudel oli rohkem võimalusi sobiv elupaik leida. Vaatamata sellele, et valge-toonekure arvukus on viimase rahvusvahelise loenduse andmetel kasvanud, ei saa siiski kindel olla, et selle liigi jaoks halvad ajad möödus. Tänavune rahvusvaheline loendus peab näitama, kas kümne aasta tagune arvukuse tõus on jätkunud või oli tegemist vaid ühekordse ja lühiajalise nähtusega.

Eestis on valge-toonekurg uustulnuk, kelle esimene pesa leiti Vahtseliina lossi varemetelt 1841. aastal. Püsiv asurkond tekkis Eestisse alles 19. sajandi lõpuks (Veromann 1975). Esimene valge-toonekure loendus korraldati Eestis 1939. aastal. Selgus, et Eestis (koos Petserimaaga) pesitses sel ajal 320 paari

valge-toonekurgesid (Kumari 1940). 1954. aastast on Eesti Looduseuurijate Seltsi ornitoloogiasektsioon (alates 1991. a. EOÜ) loendusid korraldanud igal aastal. Tulemused on näidanud, et toonekurgede arv on meil pidevalt kasvanud, ulatudes 1984. aastal 1400 paarini ja 1995. aastal 2600–3200 paarini. Tänapäevaks on valge-toonekurgesid meil pesitsemas juba umbes 4000 paari, kuid täpsema hinnangu saame anda käesoleva aasta loenduse järel.

Valge-toonekure pesapaikade loendustes on igal aastal osalenud sadu linnuhuvilisi. EOÜ kutsub ka sel aastal kõiki toonekureprojekti ettevõtmistes osalema. Loenduse käigus oodatakse eelkõige infot valge-toonekure pesapaikade kohta: pesa täpne asukoht (maakond, vald, küla, talu), pesaaluse tüüp (puu, korsten, elektripost jne), pesa asustus, lennuvõimestunud poegade arv. Loenduse ankeedid on kättesaadavad EOÜ veebilehel www.eoy.ee, neid võib saada ka EOÜ kontorist.

Kui ankeetide abiga saame põhjaliku ülevaate valge-toonekure pesitsustulemustest, siis praeguse arvukuse hindamiseks viiakse täpsed loendused läbi väiksematel püsiloendusosaladel. Toonekurepaarid loendatakse umbes 50 ruudus üle terve Eesti ja saadud andmete põhjal hinnatakse liigi arvukust kogu Eesti kohta. Ka Sina saad ruuduloendustes osaleda. Kui oled endale Linnuatlase ruudu (5x5 km) valinud, siis kaardista käesoleval aastal selles ruudus kõik valge-toonekure pesad. Kui Sinu valitud ruudus toonekurgesid ei pesitse, on ka selline informatsioon arvukuse hindamiseks hädavajalik.

Andmed palume sügiseks saata EOÜ aadressil: Eesti Ornitoloogiaühing, postkast 227, 50002 Tartu või e-posti teel aadressil: eoy@eoy.ee. Aasta linnu projekti kohta on jooksvalt võimalik informatsiooni saada EOÜ veebilehelt.

Kasutatud ja soovitatav kirjandus:

Kumari, E. 1940: Valgete toonekurgede koostisest Eestis esimese üleriigilise loenduse andmeil. 4. Eesti loodusteadlastepäev. Ettekannete kokkuvõtted: 40–41. Tartu.

Ots, M. 2004: Valge-toonekurg – aasta lind. Eesti Loodus 2004: 174–180.

Veroman, H. 1975: Valge-toonekure asurkonna kujunemisest Eestis. Eesti loodusharulduste kaitseks: 166–182. Valgus, Tallinn.

Veromann, H. 1980: Valge-toonekurg. Valgus, Tallinn.

Margus Ots